

MARTIN ŠTANC:

Radioamaterstvo je širok pojem...

«Nikoli nisem tekmoval na radioamaterskih tekmovanjih – contestih. Ne zdi se mi zanimivo štiriindvajset ur presedeti za oddajnikom in narediti dva li tri tisoč zvez. Raje vzpostavljam zveze vsak dan in iščem po frekvencah zame zanimive operatorje in oddajnike,» pravi Martin Štanc, tajnik radiokluba TRI-GLAV, ki je pred kratkim prejel za svoje dolgoletno delo v vrstah slovenskih radioamaterjev najvišje priznanje, ki ga podeljuje njihova organizacija: Veliko plaketo Zveze radioamaterjev Slovenije. Ta plaketa dopolnjuje njegov »operatorski kotiček«, kjer je na vidnem mestu tudi srebrna plaketa Nikole Tesle, ki mu jo je za uspešno delo pred časom podelila Zveza radioamaterjev Jugoslavije.

Martin Štanc ali Alfa Tango, kot ga kličejo prijatelji (ime izvira iz njegovega radioamaterskega znaka YU 3 AT) je zgovoren možak. A le, če ga sprašuješ o njegovem konjičku. Če pa želiš zvedeti kaj o njem, mu gre beseda bolj težko z jezika in postane kar nekam preskromen.

Z radioamatersko dejavnostjo se ukvarja že prav od njenih začetkov pri nas, a oddajniki in »frekvence« so mu zlezli pod kožo že dosti prej. Leta 1944 so me tovariši poslali na tečaj za radiotelegrafiste pri glavnem štabu NOV in POS v Črnomlju. Dvajset dni smo se prebijali iz Črknega do Črnomlja. Takrat sem se po poti spraševal, kaj sploh je to »radiotelegrafist«. Odgovor sem kaj hitro dobil, na tečaju,» se spominja začetkov.

Tečaj je odlično opravil in postal vezist – telegrafist glavnega štaba NOV in POS. Ta tečaj in kasnejše delo je preusmerilo celoten tok njegovega življenja, saj je vse do upokojitve opravljal poklic za katerega se je usposobil v Črnomlju.

«Kakšno leto po vojni sem prišel v Ljubljano in takrat, 1948, smo začeli razvijati radioamatersko dejavnost v Sloveniji. Čeprav sem že bil telegrafist, sem vseeno moral opraviti še dodatne izpite, da sem lahko postal sprejemni radioamater, takšen, ki lahko le posluša, ne sme pa

Martin Štanc YU 3 AT je bil med prvimi radioamaterji v Sloveniji. Foto: A. D.

oddajati. Ustanovili smo klub »13. maj«, ki je bil zaprtega tipa, le za delavce organov za notranje zadeve. Iz tega kluba, ki je tedaj štel 15 članov se je kasneje razvil RK TRI-GLAV, v katerega je danes vključeno že 350 radioamaterjev.

Alfa Tango si je prvi oddajnik naredil sam leta 1950, prvi tovarniško narejen oddajnik pa je kupil šele 18 let kasneje. Koliko zvez je vzpostavil v teh tridesetih letih niti sam ne ve, a kdo bi jih tudi štel. »Ob oddajniku se sprostim, to pa naj bi bil tudi

cilj vsakega hobija. Radioamaterstvo pa je tako širok pojem, da lahko vedno odkriš kaj novega, zanimivega in da nihče ne more reči: »dosegel sem že vse.« Morda je zato tako privlačno,» se zamisli Martin Štanc nad svojo dejavnostjo.

In njegove želje? Kajpak jih ima. Rad bi si postavil anteno navrh stolpnice v kateri stanuje, a žal hišni svet za njegove želje nima pravega razumevanja in Štanc je zato precej prikrajšan pri svojem radioamaterskem delu.

A. DVORŠAK

Trnova je bila pot...

Ko smo v počastitev dneva mladosti odprli novo enoto Vzgojno varstvene organizacije Mladi rod na Linhartovi 17, je malokdo vedel, da je maj rojstni mesec te organizacije, rojstna letnica pa 1948.

Leto 1948 je bilo vsestransko razgibano. Bil je to čas intenzivne obnove porušanih domov, čas živilskih kart in leto trdne odločitve. Na območju, ki danes pripada naši občini, se je tega leta začela tudi graditev prvega stanovanjskega naselja v Ljubljani Savsko naselje.

Sredi te mrzlične graditve se je nekega dne v mesecu maju v Domu Titove mladine v Pokopališki ulici zbral 41 otrok, starih od 3 do 14 let. To je bil začetek varstva otrok – rojstvo danes velike vzgojno varstvene organizacije Mladi rod. Tedaj še ni imela tega naslova.

Prostore je dodelil tedanji rajonski ljudski odbor Moste III, ki je nekoliko pozneje pridobil še pet sob v samskem domu na Savski 11 (danes Savska 1). Kot ustanova je bil vrtec prvič registriran leta 1949 z imenom Vrtec Savska kolonija, v katerem je bilo leto dni zatem že 90 šolskih in predšolskih otrok.

Graditev stanovanjskega naselja je naglo naraščala, število otrok tudi. V zagrizeni borbi za prostor so se delavke vrtca in terenski aktivisti posluževali celo barak, v katerih so bivali gradbeni delavci. Ko je Mestni ljudski odbor prevzel ustanoviteljstvo vrtca, mu je leta 1951 dodelil stavbo na Savski 1, ki pa je bila delno naseljena s prebivalci.

Otroke je varovalo in negovalo šest delavk v pogojih, v katerih danes ne bi zdržal nihče. Ni bilo igrar in ne prave opreme. Ni bilo normativov za oblikovanje oddelkov in tudi opredeljenega delovnega časa ni bilo. S pomočjo članic Antifašistične fronte žensk so delavke same šivale perilo in zaščitne obleke za otroke ter izdelovale razna pomagala. Same so čistile tudi prostore, kjer so bili podnevi otroci, zvečer pa terenski sestanki.

Vrtec je v tesnih prostorih na Savski 1 deloval polnih deset let in varoval čedalje več otrok. Prebivalstvo v naselju se je do leta 1956 povzpelo že do številke 6000. Tega leta je prevzel ustanoviteljstvo občinski ljudski odbor Bežigrad, dal vrtcu ime Otroški vrtec Savska kolonija, prostorov pa nobenih. Tedaj je bilo v vrtcu že 107 otrok, od teh 30 predšolskih, ki so bivali v terenski pisarni v baraki. Ko je bila v naselju zgrajena šola, so se šolarji preselili, hranili pa so se še naprej v vrtcu.

V tistem obdobju so ustanavljali stanovanjske skupnosti, ki so imela servisne obrate. Stanovanjska skupnost Savsko naselje je bila izredno aktivna. Vrtcu je pomagala, da je dobil prenovljeno kuhinjo in prvič novo opremo (1958 leta) v prostorih, ki so ustrezali za 60 otrok, ne pa za 115 kolikor jih je bilo tedaj v vrtcu, nad katerimi je bedel 16 članski kolektiv.

Po tolikih letih utesnenosti, kadrovskih in gmotnih težav, je končno nastopilo obdobje vidnih premikov. Stanovanjska skupnost je leta 1961 prevzela nad vrtcem ustanoviteljske pravice in ga preimenovala v Vzgojno varstveni zavod Mladi rod Savsko naselje. Leto dni zatem je dobil zavod novo ravnateljico Marijo Operčkal, pod vodstvom katere je doživljal nenehne vzpon.

V prejšnjih letih so se upravnice vrtca nenehno menjavale, kar vsekakor ni moglo biti vrtcu v korist. Marija Operčkal pa je vodila zavod 18 let, vse do njene upokojitve (je Žagarjeva nagajenka). Prizadevno in vztrajno je spodbujala družbeno politične organizacije, da so ukrepale za pridobitev sredstev. S pomočjo krajanov je bila prenovljena hiša v Endliharjevi ulici, iz proračunskih sredstev pa zgrajen prizidek k šoli. Tako je zavod pridobil še dve enoti in imel v varstvu 300 otrok. V svojo vzgojno izobraževalno dejavnost je vključil tudi otroke, ki niso bili v varstvu in odprli oddelke male šole.

Zadovoljivo so se razvijali tudi samoupravni odnosi. Delovna organizacija je 20. maja 1963 dobila svoj prvi statut in se čedalje bolj uveljavljala kot samostojna organizacija posebnega družbenega pomena. Skupščina občine Bežigrad, ki je prevzela ustanoviteljstvo (1970 leta), jo je pooblastila, da je postala investitor vrtca v Peričevi ulici, kjer je dobilo prostor novih 120 otrok in 38 dojenčkov. Nato je bil zgrajen še objekt v Črtomirovi ulici z zmogljivostjo 250 otrok in s sredstvi prvega samopri-spevka objekt v krajevni skupnosti Savsko naselje.

Danes je v varstvu VVO Mladi rod, ki šteje 115 članov in pet enot, 835 otrok. Pot, ki jo je prehodila v 35 letih ni bila lahka. Bila je prepolna ovir in stisk, ki so spremljale sleherni obdobje našega družbenega razvoja. Z močno voljo in ljubeznijo do otrok je sledila zahtevam in potrebam časa. Za svoje delo je prejela vrsto republiških in občinskih priznanj, zlasti še v zadnjih treh letih. Priznanja so prejele tudi posamezne delavke in zelo dejavni mladinski ter sindikalna organizacija.

EDA KOMAVLI

MLADI GASILCI V PODGORICI

Čisto prave vaje

Neeeeee, ne gremo, še bi vadi-li... Tako je v en glas moldevala mala četica ob svojem mentorju, ki je stal ob strani s štoparico v rokah in zadovoljno kimal. Vsak dan so bili rezultati boljši.

Če bi šlo denimo za nogomet ali kako drugo športno igro, ki je podmladka gasilskega društva v krajevni skupnosti Podgorica Sentiakob. Bilo je to proti koncu približno enomesečnega sistematičnega dela, ko je sicer vedno ponavljajoče se in navidez enolično opravilo pridobilo svoj čar v boju s sekundami.

Po enkrat ali dvakrat na teden so se dobivali pri gasilskem domu; pionirji skupine A in B z

mentorjem domačinom Bojanom Mivškom. Potem je rdeči kombi z razigrano mularijo navadno pripeljal na parkirišče pred vrtcem v Sentiakobu. Seveda pa gasilske vaje ne bi mogle biti prav doživetje, če ne bi bile kdaj pa kdaj tudi zares mokre, včasih ob bližnjem hidrantu, drugi ob Savi. »Delovni načrt si je treba zastaviti tako, da je resno delo kolikor je mogoče popestrjeno, če želimo, da bodo mladi z veseljem prihajali,« pripoveduje Bojan Mivšek, ki vadi z njimi. Delo je prevzel za svojim bratom Radom, ki je pred njim že vzgojil današnjo generacijo mladincev v tem društvu. To je torej precej olajšalo vse skupaj, toliko bolj, ker je gasilstvo v tej družini kar doma. Najprej je tu oče, »gasilec že od malega«, z

njim še trije fantje, povrh pa, kot častna članica tudi mama.

Rezultat sistematičnega dela z mladimi so danes s pokali dodobra napolnjene vitrine v gasilskem domu. Seveda pa ne gre samo za to. V zadnjih nekaj letih se ni zgodilo, da bi otroci zanetili požar v bližnjem gozdu, tako kot se je to v preteklosti večkrat dogajalo. Mladi se z aktivnostjo v gasilski organizaciji resnično precej poučijo o nevarnostih ognja, poleg tega pa se bodo vedeli vsaj nekoliko bolj razumno in zbrano vesti ob morebitni nevarnosti. Gre morda za navidez povsem preproste stvari, kot so upoštevjanje smeri vetra ob ognju, primerno ukrepanje in poznavanje nevarnosti.

Prejšnja leta je bilo vedno dovolj otrok, ki so se želeli vključiti med gasilce. Tako so imeli lani poleg pionirjev tudi zelo uspešna dekleta (ki so na lanskem občinskem tekmovanju v svoji kategoriji zmagala), letos, ko pa so nekoliko spremenili določila o starosti, pa niso uspeli spraviti skupaj popolne ekipe. Zagotovo jim bo to uspelo prihodnje leto.

Zdaj uspešno delata ekipi mlajših pionirjev skupine A in starejših skupine B. Mlajša skupina A, ki jo sestavljajo predvsem drugošolci in tretješolci, to so Dušan, Zoran, Matej, Tomaž, Matvež, Tone, Bojan, Robi in Uroš,

je na nedavnem občinskem tekmovanju dosegla prvo mesto. Skupina B, v kateri so Tomo, Tone, Matej, Borut, Andrej, Janko, Franci, Ferdo in še en Tone, pa tretje mesto. Razvrstitev po doseženih točkah je bila taka: Pionirji skupina A 1. Podgorica, 2. Stožice, 3. Tomačevo, 4. Ježica II, 5. Nadgorica, Beričevo I, 7. Beričevo II, 8. Ježica in 9. Črnuče.

Pionirji skupina B: 1. Stožice I, 2. Stožice II, 3. Podgorica, 4. Dol, 5. Tomačevo, 6. Beričevo, 7. Nadgorica, 8. Ježica II in 9. Ježica I.

Med pionirkami so v skupini A prvo mesto dosegle deklice iz Nadgorice in v skupini B dekleta iz Dola, 2. mesto pa Ježica in tretje pionirke iz Nadgorice.

DRAGICA BOŠNJAK

Izlet v Borovnico

V »Zboru občanov« smo najavili izlet v Borovnico (25. junija). Vse objavljeno drži, le ura odhoda je bolj zgodna, da ne bomo hodili v preveliki vročini.

V Borovnico gremo torej 25. 6. 1983 z vlakom, ki odpelje iz Ljubljane ob 7.30 uri. Ob 7. uri se dobimo pred šolo.

S seboj vzemite toplo jopico za sedeti in kakšno družabno igro.

Prevoz plača društvo.

Društvo upokojencev
Boris Zihler
Ljubljana, Topniška 58

PRIPOROČAMO NAŠE IZDELKE

FASADA	acrylicolor jubolit kulirplast bavallit	fasadna barva plastični brizgani omet dekorativni marmorni omet plastificirani »bavarski« omet
	acrynolit valit	zarihani plastični omet dekorativni omet za valjčkanje
NOTRANJE STENE	jubilol	sistem toplotne zaščite fasad
STROP TLA	jupol jubolin jubolin nivellin	notranja barva notranji kit dekorativni kit kit v prahu
LES	jubolin jubin	barva za beton lužilo za les

kemična industrija p.o.

61262 dol pri Ljubljani

telefon: n.c. (061) 647-020

prodaja: (061)312-115, 315-525, 647-036

ZAUPAJTE NAM...
ZA VAŠE DOMOVE SKRIBIMO ŽE OD LETA 1875

V spomin

IVO
LUKEŽIČ

V 82. letu starosti nas je zapustil naš tovariš, medvojni aktivist OF, povojni graditelj naše herojske Ljubljane, aktivist in vidni družbeno politični delavec Ivo Lukežič. Bil je graditelj krajevne skupnosti Stadion. K večnemu počitku smo ga položili 10. junija na ljubljanskih Zalah.

Kot 19-letni mladenič se je vključil v delavsko gibanje železničarjev in z njimi demonstriral leta 1920 na Zaloški cesti v Ljubljani. Bil je sin številne proletarske železničarske družine iz Ljubljane in je že v zgodnji mladosti okusil tegobe prve svetovne vojne. Moral je zelo zgodaj sam služiti svoj kruh. V Šiški se je spopadal z orjunaši in ob najzvednejšem delu svojih tovarišev železničarjev dozoroval v borca za delavske pravice. Že v letu 1941, kmalu po ustanovitvi OF, je postal član matične organizacije OF železničarjev pri ljubljanski direkciji in se kot višji gradbeni tehnik vključil v organizirano delo za OF. Sodeloval je pri številnih sabotažah na železniškem omrežju s tem, da je dajal podatke za objekte na posameznih progah, ki so jih rušile partizanske enote.

V Fondovih hišah za Bežigradom je kmalu postal član kvartnega odbora, član borbene skupine, s tovariši je varno zavaroval prvo in drugo zasedanje Vrhovnega plenuma OF junija in julija 1941 v Dermotovi ulici v stanovanju Mira Jeršiča, oktobra 1941 pa je sodeloval pri zavarovanju zbora delegatov v Erženovi hiši v Triglavski ulici. Kasneje je postal tudi komandir Narodne zaščite. Oktobra 1943 je bil z večjo skupino železničarjev iz ljubljanske direkcije aretiran in odpeljan v begunske zapore, malo kasneje v Dachau, nato pa na prisilno delo v letalsko tovarno. Tudi tu je bil ves čas povezan z OF. Po končani vojni se je kmalu vrnil v Ljubljano, kjer so mu bile zaupane odgovorne naloge pri repatriaciji, pri vojaški misiji na Dunaju, nato pa je šel spet nazaj v tehnično službo na železniško direkcijo.

Leta 1955 je bil med prvimi organizatorji takratne Stanovanjske skupnosti, kasneje Krajevne skupnosti Stadion. Bil je njen tajnik in dolgoletni predsednik. Kot član KPS je bil od ustanovitve organizacije ZB NOV njen član, funkcionar in član nadzornega odbora občinske organizacije ZB NOV Ljubljana Bežigrad.

Ivo Lukežič je bil dolgoletni odbornik občinskega ljudskega odbora občine Ljubljana Bežigrad, kasneje pa podpredsednik Skupščine občine Ljubljana Bežigrad. Za svoje dolgoletno družbenopolitično in uspešno delo, zlasti pri razvoju krajevne skupnosti, je prejel leta 1981 občinsko nagrado. Od leta 1961, ko je bil upokojen, je nadaljeval družbenopolitično delo v občini, še posebej kot izkušen graditelj medčloveških odnosov v Krajevni skupnosti Stadion. Zadnja leta pa je deloval kot član nadzornega odbora in kadrovski z nasveti in predlogi.

Za svoje več kot 60-letno delo na železnici, v NOB in povojni graditvi je dobil številna visoka državna odlikovanja in družbena priznanja. Bil je tih, skromen delovni človek, odločne besede, vreden zaupanja in spoštovanja. Do zadnjih dni svojega življenja je skrbel za napredek naše samoupravne socialistične družbe. Posnemali bomo njegov vzgled.

MIHA ČERIN